

PBEUS

Artá. Un trimestre. . 1'50
A Fora. Any . 7'00
Al Extranjer. Id. . 10 00

Número solt
10 cts.

Redacció i Administració
Quatre Cantons, 3
ARTA (Mallorca)

LEVANT

SETMANARI CATOLIC MALLORQUI

La Fundació Bernat Metge

S'OBRA D'UN MALLORQUI

Els nostres lectors saben ja de aquesta Institució pel petit comentari que li dedicarem quant se llança l'idea, quant se publicà el follet donant el pla de l'obra. Com son molts els projectes que se fan i pocs els que trionfen, vetaqui perque hem esperat a parlar-ne amb l'extensió deguda quant l'obra ha sortit ja de projecte, i és una bella realitat que ha conseguit un gran triomf. El triomf d'una obra ho es pel seu autor com el triomf d'un fill ho és també per sa mare; per aixó és que els mallorquins nos devem congratular de l'afiansament i del triomf de «la Fundació Bernat Metge» obra d'un mallorquí que en ella honora altament a la seua mare.

Ja no hi ha avui dins Catalunya escriptor de cap classe, que pugui ésser pres en consideració i representi una valor positiva, que no escrigui les seues produccions amb la llengua propia. Avui ja no se discuteix aixó de quina llengua ha d'usar un literat en les seues produccions, i lo qual ha fet que desde l'actual renaixement literari la producció hagi estat extremadament abundosa. Amb aquesta fecunditat dels literats del renaixement que semblen empesos a treure a llum el depòsit de idees que conservavem reclusos durant alguns sigles en que'ls faltava el vehicul natural per endegar les, ha vengut lo que tampoc molts esperaven: la plétora de lectors ávids de nodrir el seu enteniment amb obres nostrades.

Fa no més vint anys que'l qui escrivia i publicava amb català estava condemnat a ésser únicament conegut per un molt reduït nombre de lectors. Avui la llengua catalana, ha conseguit estendre tant el seu radi, que com les demés llengües modernes reb en tot el mon científic i literari les consideracions i honors que mereix així per la seua antiga glòria, com per l'actual pujança. I aquesta plétora de lectors no es ja únicament dins els grans centres intel·lectuals, sinó que ha arribat a les entranyes del poble

i d'aquí el triomf de les editorials catalanes que poc preveien el gran éxit que han assolit veient-se agotar moltíssimes obres de les que s'havia feta crescutíssima tirada. Però és arribada la hora en que, com diu el follet de propaganda de la «Fundació Bernat Metge» «les nostres lletres propies, tot just renascudes, no poden satisfer, per causa de llur insuficiència, les necessitats de lectura d'un poble modern i complexe. No tenim nosaltres, autors clàssics propiament dits o els tenim en quantitat escassíssima.»

Era precis, que se posassen al abast dels lectors, les obres clàssiques de Grècia i Roma, que com ha dit recentement en Cambó «infonen un sentit de serenitat i conforten amb grans alenades d'optimisme. La difusió dels clàssics estimularà, amb la base de la seva cultura humana, la creació d'un estat d'equilibri i de mesura, de la manca dels quals no dubto que ens pervenen les grans tragèdies de la nostra historia nacional, de les quals avui encara patim les conseqüències.»

Mes la publicació de tantes obres no podia ésser feta per un simple particular: havia de ser obra d'una Institució que comptés amb el costat de tots els qui se preocupen per la pujança de la nostra llengua. Per conseguir aquesta se necessitava també un homo que, no solsament posseís una cultura ben sòlida i fés nom entre els literats moderns, sino que tengués prou energia per dar cós a una obra tan complexa, estructurés l'Institució, i, sobre tot, li donés l'alé fecundant de vida, que la posés en marxa.

Aquest homo sorgí, i és el nostre bon amic i país En Joan Estelrich del qual En Cambó, en un discurs pronunciat dilluns passat en un sopar qu'es feu per commemorar el triomf de l'Institució, n'ha fet un gran elogi amb aquesta curta i gràfica ex-

pressió: «Es un veritable depòsit d'energíes.»

En Joan Estelrich, humanista de sòlida preparació, fervent enamorat dels clàssics i, sobre tot, d'una maravillosa activitat disciplinada i voluntat ferma, es el qui ha aconegut la magna empresa creant la Fundació Bernat Metge que té per fi traduir i editar els grans autors de totes les èpoques. En aquesta Fundació ha tengut l'acert de sobrehi reunir els més famosos dels nostres literats, per constituir el cos de col·laboradors encarregats de les traduccions de les obres i el de revisors que s'ocuparà en la revisió definitiva de cada una de elles. Cal consignar, per satisfacció nostra que en les llistes dels cosos hi figuren els més significats humanistes de Mallorca com En Miquel Ferrà, Dr Salvador Galmés, En Gabriel Alomar En Jaume Pons Marqués, Mossen Llorens Riber i el malaguanyat Miquel Costa i Llobera.

Essent un fet real, el retorn a les humanitats, sembla que va a comensar una renaixença clàssica, i Catalunya va a ajuntar el seu moviment humanista al que se nota en totes les nacions cultes. Per aixó no pot ésser més oportuna la publicació esmentada que ha merescut l'empenta de polítics de tanta retxa com En Cambó que ha vist en aquesta Institució, una palanca per enfortir la consciència nacional de Catalunya.

Per el triomf de l'obra calia un Director enérgic com N'Estelrich, la col·laboració dels millors humanistes catalans i la empena dels capdevaners polítics i economistes com també de les entitats capdals de Catalunya: tot aixó ho ha conseguit N'Estelrich, però no bastava. Era precis despertar l'interés de tot hom, que tots els aimadors de la bona literatura acceptassen l'obra amb amor que'l públic acullís l'obra sense perjudici de cap classe i contribuís a ella amb tot entusiasme. I aixó s'ha conseguit també, tenguent així assegurat per endavant l'èxit més complet.

Els volums de que ha de constar la gran Biblioteca serán traduccions del Grec i del Llatí,

peró en aquests s'hi afegeixen els principals autors cristians dels primers sigles. En la edició dels volums no cal dptar que N'Estelrich, qu'és també el Gerent de l'Editorial Catalana S.A. posará tot l'esfors de la seva intel·ligència i l'entusiasme del creador perque la presentació sia lo més acurada possible.

Se fan tres edicions de cada volum: una del text antic amb la traducció catalana; altre del text tot sol i altre de la traducció sola. De la primera s'en fa tiratge en paper de fil i edició corrent. La publicació d'aquesta Biblioteca que s'edita per primera vegada en la Península Ibérica donará renom a Barcelona i al mateix temps realisarà el del seu fundador i Director Sr Estelrich i de retop indirectament en será honorificada Mallorca.

Sabem que son ja molts els nostros compatriotes que s'han suscrits a les citades obres però tenim dret a esperar que serán moltíssims més els qui engrossarán les llistes de's suscriptors.

Nos felicitem de que sia un compatriota nostro l'ànima vivificadora de la Fundació a la qual desitjam perduri i augmenti l'èxit assolit amb la publicació del primer volum.

A. F.

DISCURS DE GRACIES

pronunciat pel culte escriptor valencià Sr. Martínez Ferrando en els Jocs Florals de la Creu Rotja celebrats recentement a Palma, dels quals fou Mantenedor.

El Sant amor a l'humanitat que glateix en el cor de tan altes dames ha sigut entusiàsticament reanudat per tots els que esteu aquí presents i es cosa que enlaira l'esperit i fa la vida hermosa, l'adonar-s'en de que darrera el rostre de fada de la dona mallorquina, existeix també aqueixa bellesa tan gran que's reflecta en el seu rostre. Per aixó vos hauréu fixat que en els destells dels seus ulls incomparables hi ha espurnes lluminoses de l'infinita bondat interior.

Aquesta bondat ha florit en obres

que tenien per segur el triomf de la seua candidatura per gran majoria, tant per diputats com per senadors en el resultat general d'aquesta illa, i per això li donaren a triar entre els dos compromissaris o un totsol, amb la petita diferencia de cinquanta vots per diputats.

Fins aquí es la nota que se nos ha entregada de part del Comitè i que publicam fidelment. Més devant el perill de que el públic entengui que entre els dos partits hi ha d'haver únicament cinquanta vots de majoria i segons el pacte han d'esser cent cinquanta o doscents, volem aclarar que els cinquanta que posen en la nota, s'ha d'entendre com a equivalents a un compromissari.

DE SON SERVERA

La derreria de sa setmana passada arribà de Roma el farmacèutic D. Antoni Cursach. S'en anà per prendre part en la recent peregrinació a la Ciutat Eterna. Sia ben vingut.

Durant la seva ausència mos ha servit beníssim el seu practicant, l'amic Sebastià Ginart.

—Després de lleugera indisposició ha deixat de fer lliet el medge titular D. Miquel Servera. Ho celebrem.

—Segueix la recaudació de les candidats suscrites per les obres de la Iglesia nova. Es digna de tot elogi l'actuació del Sr. Rector, el qual en unió dels coadjutors trebaya sens descans per dur envant una obra qu'ha de enallir Son Servera davant la sociedad i davant Deu.

Corresponsal

De Capdepera

—Dimenge passat a les 7 partí l'excursió de coristes juntament amb el Sr. Vicari i agregats en n.º de una corantena cap a s'Ermita de Artá; arribarem d'avers les 11 i acte seguit digueren l'ofici que celebrà D. Andreu Casellas d'Artá. El chor cantà la Missa a tres veus den Coicochea i el Capellà de s'Ermita D. Francesc Fuster feu un profitós sermó.

El capvespre després d'una garrameta de brossat i haver fet algunes excursions per aquells contorns anarem a fer sa derreria despedida a l'imatge del Sant Crisó i se cantà el solemnisim Te Deum de Tortell.

A la possessió son tenim els carruatges a la partida hi cantarem algunes pessets del nostre repertori; com a agraïment a les moltes consideracions que nos havien tengudes.

Arribarem a Capdepera a les 7 tots molt alegres i satisfets, i amb ganes de tornarhi.

—Dilluns dematí levers les 8 els alumnes del Col·legi del Sagrat Cor se trasladaren a Calarratjada per menjar-se un cabrit amb una arrova i mitja de patates, 15 lliures d'arròs, i trenta litres de vi.

—Berenaren a les onze d'es frit i a les 4 se menjaren es cabrit i ses patates. Aquesta garrama la costejaren de lo recaudat a sa funció que celebraren en el Teatre Principal d'Artá. Arribaren entrada de fosca, donant vives an el seu Director D. Francesc Fuster.

—Dimenge passat el nostre Rector mos anuncià una peregrinació al santuari de Ntra. Sra. de Lluch i es tant s'entusiasme que hi ha dins es

poble, que avuy dimecres, ja hi ha en llista més de vint i quatre carros.

—A Calarratjada s'està carregant el «Sant Jusep» de metro p'el seu propietari D. Antoni Vaquer. També sortit del nostre port amb carra-gament de llenya, el «Miquel Calden-tey».

Corresponsal

De Ca Nostra

Meteorologia.

Fa dies de bon sol, primaverals. La pluja iniciada el divenes passat, no fou gran cosa; quatre gotes i prou. Ha fet alguns dies grisos, ennegulats, però foren poca i tot s'aclari. Un dia també de vent fort que tomà bastantes met-les, però com l'esplet era massa grós per arribar-lo a madurament, encara fou un be, si no fos que tomà també branques.

Estat sanitari.

Gracies a Deu va passant de tot la epidemia de dengues. Segons noticies amb penes s'en ajeuen ja i en queden ja molt pocs d'atacats; hem entrats al temps normal. Que dur.

Subasta.

Dissapte a vespre se feu a la Sala a l'encant, la subasta dels materials de la Costura del Carrer de la Puresa. El tipus de subasta era de 625 pesetes. Hi hagué quatre postors, les quals se'n-grescaren un poc de cinc amb cinc pts. pujaren fins a 880 pts. quedant per aquest preu a favor de'n Mateu Llo-drà (a) Ros. Al ondemà vespre s'anuncià altre volta per si ningú volia pujar el 5 pç però no presentant-se cap postor quedà definitivament pen Ros.

Missa Nova.

Segons noticies, en la diada de Pas-cua de Resurrecció, a la Ciutat Eterna cantà Missa Nova el R. Cristófol Espinosa T. O. R. de Can Grua, Fer-rer. La festa va esser lluidíssima i així a la missa com als Besamans hi assis-tí com a representant de la nostra vila D. Antoni Cursach, farmacèutic arta-nenc establert a Son Servera, que se trobava a Roma en peregrinació.

Sia la més coral enhorabona al nou Ordenat bon amic nostre an a qui desitjam llarga vida per l'exercir el Minis-teri sacerdotal a la seua lamalia i a les Comunitats de PP. Franciscans de Mallorca.

Professió.

Avui es el dia senyalat per la profes-sió de Germana de Sant Vicens de Paul, després de l'any de noviciat, de la joveneta natural d'aquesta vila Monserrada filla de l'amo de Sa Res-cló. Sia enhorabona tant per ella com per la seua família i germanes de Relligió.

Desgracies.

Dimars després de dinar el niaet d'en Jaume Sanxo, retjidor, jugant pel carrer tengué la desgracia de caure i romprer-se el bras. Li feu la primera cura el medge D. Guillem Blanes.

Sentim la desgracia.

Pancaritat.

Com el diumenge del Angel, a causa

del mal temps no pogué la gent sortir a fer la vega, o pancaritat, com es cos-tum general, foren moltíssimes les fa-milies que sortiren a fer la diumenge passat, aprofitant el dia primaveral que feia.

Ben vingut.

Ahí arribà d'América el nostre bon amic i sncscriptor de LLEVANT D. Gabriel Ginart (a) Corona del Café de sa Cerretera Nova. Amu ell arribaren la seva esposa i les seues filles que havien anat a esperar-lo a Palma. Sia benvingut.

SECCIO AMENA

ENDEVINAYES

1 Estic al cel i la terra,
sens qu'estiga a dalt ni abaix
Sempre som aon hi ha guerra
perque en pau no hi puc estar.

2 Tenc cap, tenc uy i tenc cos
i no som de carn ni os.

3 Quand me voleu fer servir
els uys m'havau de tapar,
i la meua obligació
consisteix en mossegar

4. Me diuen que som bo i sá
i de sá i de bo en teng cosa,
mes ningú me vol menjá
i a tots els bruts les fas nosa.

Fuga de vocals

D'.n.m.r.d. qu'.st.ch
n, h, v.g.d.s.p.s.s ll.ny
m'.s.s.g.u.t.p.g. s ll.t
.c.lg.rm, d.ns.l ll.m

Les solucions an el n.º qui ve.

SOLUCIONS a les endvina-
yes del n.º passat.

A sa 1ª.—Sa baldufa

2ª.—Es maridet.

3.—Un caragol.

SEMBLANSA

—En qu'es un cós molt distin-
git.

A la fuga:

O glorios Sant Esteva
advocat de mal de morros:
¡Quants n'hi ha qu'están gelosos
d'una cosa que no's seua.

Les han endevinades totes
menos sa semblansa, en Rafel
Nadal i en Llorens Mas.

GLOSES

de l'Amo Antoni Vicens Santandreu
de Son Garbela.

(Continuació)

55

Sa vida en sa mort ja raia;
tot son angoixes i ansi,
ell ja no te mes cobransa
qu'es el vel de sa mortaya.
Aquell que pel mon trebala
trebala per l'ignorancia
i fa mes poca ganancia
qu'aquell qui bat per sa pala

56

Vegent el temps que va perde
ell se dona tocs p'es cap;
si mira per una part,
veu sa sepultura oberta
i veu lo qu'es de incerta
sa sort en l'eternitat
i està més embuyat
qu'un peix a dins una xerxa.

57

Com a lliurepensador
se podrá desrollar
pensant i tornant pensar
en sa imaginació.
a veure en a quin recó
se podrá arredossar;
a veure si acertará
sa seva opinió

58

Algun bromista hi haurá
d'aquests que fan tants d'embuis
i amb sos seus propis ulls
a la mort tots los veurá
i per mig hi trobará
desbarats a caramulls
i llevó cuirá els fruits
a sa vinya que sembrá

59

Perillia es veurer-se
s'impio en gran desiemplansa.
Eli no encontrará aliansa
en Deu, porque no pot ser;
mentres tenga mala fe,
tendrá mala s'esperansa
i es sa desconfiansa
senyal de condemnar-se.

60

Quand ja té's sentits dolents
que no hi sent ni pot parlar,
es cos mig mort ja está
i s'anima té es turments.
I si té remordiments
no'ls pot aprofitar
i si se vo' confessar,
la mort no li dona temps.

Máquina de Batre

MARCA

MESTRE I NADAL

S'en ven una en bon esta.

INFORMARÁN:

CAIXA RURAL

ART

TIPOGRAFIA CATOLICA DE A. FERRER GINART

En aquesta impremta poden encarregar qualsevol treball d'impressió.

TARJETES DE VISITA I D'ANUNCI, RECORDATORIS, CARTES I SOBRES
FACTURES I TOTA CASTA DE TREBALLS TIPOGRÀFICS.

Especialitat en impresos per correus, mestres icarabiners segons els
models oficials.

VENTES AL DETALL I AL EN GROS **DEMANAU QUALSEVOL CALSSE
DE PAPERS, LLIBRES, I ARTICLES
ESCOLARS I D'ESCRITORI.**

Quatre Cantons 3 - ARTA

SERVICIO DE CARRUAJES DE BARTOLOMÉ FLAQUER

(A) MANGOL

A todas las llegadas del Ferrocarril hay coche
que parte directo para Cadepera y Calarratjada
y de estos puntos sale otro para todas las salidas
de tren.

Hay también coches disponibles para las Cuevas
y viajes extraordinarios.

AGENCIA DE TRANSPORTES

Se sirven encargos para Palma y Estaciones
intermedias.

PLASETA DE MARCHANDO.

Pasajes

Habana, Buenos Aires, Francia, y cualquier punto de
América.

GRATUITAMENTE arreglo la documentación para
poderse embarcar avisando con ocho horas de anticipación,
por contar con personal activo e inteligente en el ramo.
Para informes: Bartolomé Roca, Hostales, n.º 87

Los que deseen embarcarse de San Lorenzo, Son Ser-
vera, Capdepera o Artá pueden informarse en

ARTA

a GUILLERMO BUJOSA
CAN GANANCI

Reinsalmades i pls

En lloc se troben millós que a la

PANADERIA **Victoria**

ES FORN NOU
D'EN

Miquel Roca Castell

A sa botiga heu trobareu sempre pans
panets, galletes, bescuits, rollets, i tota
casta de pasticeria.

TAMBE SE SERVEIX a DOMICILI

Netedat, prontitut i economia

DESPAIG

Carrer de Palma 3 bis. ARTA

GRANDES ALMACENES San José

DE

Vda. Ignacio Figuerola

HOY, COMO NADIE

detalla en precios, esta casa, todas las

GRANDES NOVEDADES

Unicos almacenes que tienen en grandes existencias

TODO LO QUE SE REQUIERE PARA

VESTIR Y CALZAR

y que venden más barato que nadie

Teléfono 217 i Precio fijo

ESTA CASA NO TIENE SUCURSALES

ALMACENES MATONS

DE

RAFAEL FELIU BLANES

CALLE DE JALME II n.º 39 al 49

Palma de Mallorca

SASTRERIA PARA SEÑORA Y CABALLERO,
ARTICULOS Y NOVEDADES PARA VESTIR,
DE TOASCASALD

¡ATENCIÓN!

Compra carros y carretones en cualquier
estado se encuentren

Gabriel Carrió

PEDRA PLANA, 7 - ARTA

La Fonda Randa, de Esteva

Carré de Palma, 48—ARTA

S'ES OBERTA FA POC. TOT ES NOU
I LLAMPANT. SERVICI ESMERADISSIM

Prontitut

SEGUREDAT I ECONOMIA

¿Voleu estar ben servits?

EN JAUME PICO

(A) RÓTCHET

teu una Agencia entre Artá i Palma i heu va
cada dia.

Serveix amb prontitut i seguredat tota classe
d'encàrreg.

Direcció a Palma: Harina 38 An es costat des
Centro Farmacèutic.
Artá Figuerol 43.

Si voleu menjar bo i llegítim

Oli d'oliva

dirigiu-vos a

D. JUSEP PIÑA

Quatre Cantons, 8-ARTA

Te olis de primera i segona classe
a preus acomodats.

Serveix barrals de 16 litres a do-
micili.

VENTES EN GROS I AL DETALL

DISPONIBLE